

Liten historia om Björkås

1920 talet på Dragesholm har beröringspunkter med Björkås gård i Magleröd.

Kasper Nilsson arrenderade Dragesholms odlingsmark under åren 1920 -1925. Ägare var skogsföretaget Hyltebruk. Kaspers broder Nelander Nilsson född 1893-08-14 arbetade några år hos Kasper. Nelander Nilsson gifte sig 1919-11-29 med Ruth Linnea Johansson från Vittsjö. Ruth Johansson var född 1897. Redan två år före giftermålet fick de en dotter som hette Svea Gunnborg. Hon föddes i Röke.

Ruth Linnea Johansson var syster till Olga som sedermera gifte sig med Johan Larsson. Giftoåret var 1923. Johan Larsson, son till Cecilia Bengtsson, arbetade som lantarbetare hos Kasper Nilsson på Dragesholm men bodde hemma hos modern Cecilia och styvfadern Thomas Bengtsson. Johan Larsson behöll sitt dopnamn, Larsson. Johan Larsson och Olga Johansson gifte sig 1923. Dessa båda hade blivit bekanta med varandra då Olga gjort besök hos sin syster på Dragesholm. Tydligt är att det redan då kunde sägas "Klick" innan ordet så småningom nådde fram till vårt kungahus. Troligen bodde paret hos Cecilia och Thomas fram till 1927, då de övertog huset och en ytterliggare avstyckning från stamhemmandet, Magleröds gård. Thomas Bengtsson avled i Magleröd 1925. Före giftermålet med Johan Larsson bodde troligen Olga Johansson kvar i Vittsjö. Som boende 1920, i samma hus som Cecilia står angivet, även Svea Elvira Bengtsson och Edla Mari Bengtsson.

En fråga som ofta har ställts är hur långt tillbaka det funnits hus på platsen där Björkås i dag ligger. Att det funnits någon form av torp eller annat huslöv längre tillbaka kan man säkert utgå ifrån. Både platsen där husen i dag ligger samt övriga platser i nära omgivning pekar på att det funnits bosättning. Före 1909 finns inga säkra dokument eller köpehandlingar som styrker fastighetsköp. Området där nuvarande Björkås ligger har fram till första befintliga köpeavtal 1909, tillhört Magleröds gård. I tidsperspektiv går vi då tillbaka till 1400-talet.

Studerar man köpebrev från mars månad 1910 står det angivet att Cecilia och Thomas Bengtsson (gifta sedan 1903) köper en ny avstyckning från stamhemmandet Magleröds gård för 1300 kronor. Tillträdet till fastigheten har vid köpeavtalets upprättande redan skett. 1910 års avtal avslöjar att en tidigare avstyckning från stamhemmandet gjorts. Vid denna avstyckning finns inga köpeavtal redovisade, vilket tyder på att husköpet har skett via ett enkelt kvitto. Denna form av försäljning var inte helt ovanlig i Maglerödstrakten. 1890-1900 står Sissa Berndtsdotter angiven som husägare i Magleröd. Ett möjligt scenario är att Sissa Berndtsdotter bebott huset i Magleröd (Björkås) före Cecilia och Thomas övertagande.

Det framgår vidare av dokument att Cecilia Larsson (Bengtsson) som år 1883 arbetade som piga i Västra Broby, samma år återvände till Stenestad för att föda sin förstfödde dotter Alfhilda. Det möjliga scenariet är då att det skedde i Magleröd, hemma hos modern Sissa.

År 1927 övertager således Johan och Olga Larsson fastigheten och en ny livsform tar sin början.

Framför Johan och Olga Larsson ligger nu en oviss framtid, troligen full av positiva visioner men säkert också tankar på en hårt och mödosamt arbete. Torpet de övertagit var inte stort och heller

inte bärkraftigt för en kommande familj. Totalt var den tillhörande markarealen cirka fem ha. där en del bestod av skog och betesmark. Stället hade tidigare försörjt endast en ko och lite fjäderfä. För Johan och Olga blev det angeläget att börja skapa mera odlingsmark.

Nu inleds ett mödosamt arbete med skogsavverkning, lyft av trädrötter samt bortforsling av sten som det fanns i ofantliga mängder på dessa marker. De mäktiga stengärdsgårdarna som utgör gränsmarkeringar vittnar om detta och talar också om de slitsamma åren de hade för att skapa ny odlingsmark. Med hjälpmedlen stubbrytare, hävstång, pullta och stenas frilades stora områden. Den första bearbetningen av de frilagda ytorna grävdes för hand ner till två spadtags djup. Två personer kunde på en mycket lång arbetsdag spadvända en ruta vilket betyder en yta på tio gånger tio meter.

1928 föddes Johan och Olgas första barn som döptes till Stig Börje Ronald. I takt med att familjen växte fick även bostaden anpassas och därför gjordes förbättringar. Johans mor Cecilia bodde ju också kvar i huset och förblev så fram till hennes död 1954.

Nya odlingsmarker gav följdaktningen mera avkastning i form av spannmål, rotfrukter och potatis. Under 1930 talets första hälft uppfördes en stallbyggnad med tillhörande loge. Där blev då plats till en häst, gris och några nötkreatur. Senare uppfördes även ett separat höns hus. Detta blev väl tilltaget och hade plats för mellan sex och åttahundra höns. Under en period förekom även kläckning av kycklingar. Höns och äggproduktion blev en stark inkomstkälla och bidrog säkerligen till en förbättrad levnadsstandard på gården. Johan och Olga Larsson var erkänt skickliga äggproducenter.

Under 1930 talet föddes ytterliggare tre barn. Otti Ingegärd 1931, Elsi Ragnhild 1934 samt Kjell Åke Ingvar 1939. Samtidigt uppfostrades Anders Bengtsson på gården. Anders mormor var syster till Johan Larsson och blev som nyfödd omhändertagen av Johan och Olga. Anders stannade kvar hos Johan och Olga fram till tonåren.

I börja av 1950 talet införlivades en granngård med Björkås. Den hade en areal på cirka fem ha. och då sumpskog och åkermark. Denne gårdsägare som hette Nils Lövestedt avled 1951 och i testamentet överlät han gården till Kågeröds kommun. I testamentet gjordes ett förbehåll att vid en kommunal försäljning av gården skulle Johan och Olga Larsson undantagas som köpare. Detta förbehåll berodde på en ovänskap mellan dessa grannar. 1954 gjorde Kågeröds kommun en likviditetsförrättning med den testamenterade gården och den såldes för 16000 kronor. Ny ägare blev Johan och Olga Larsson på Björkås. I detta köp ingick även en utäga som bestod av skog och betesmark. Denna utäga blev gynnsam för Johan Larsson som då kunde utöka sitt djurbestånd och få god tillgång på sommarbete.

Efter Johan Larssons död 1966 övertogs så småningom gården av äldste sonen Stig. Ungdjur och fjäderfä blev en fortsatt näring i komplement till hans skogsarbete hos familjen Benett på Dragesholm. Olga Larsson bodde kvar hos sonen fram till sin död 1990. Stig Larsson gick ur tiden 2008. Delar av införlivade Nils Lövesteds gård avstyckades från Björkås 2001 och försålde till Anders och May Britt Bengtsson och benämnes i dag för "lilla Björkås" år 2009 bryts familjerna Bengtsson / Larssons ägarperiod. Detta sker efter nästan exakt 100 år efter första köpekontraktet skrevs med Carl Bauer på Maglerödsgården. Stig Larssons dödsbo överlät gården till Bo Inge Bergman i bolag.